

Posudek vedoucí diplomové práce

Autor závěrečné práce: **Daniela Schreiberová**

Název práce: **ROZUMÍME SI? VLIV KULTURNÍ IDENTITY DÍTĚTE NA JEHO VIZUÁLNÍ VYJADŘOVÁNÍ**

Vedoucí závěrečné práce: **Mgr. Magdalena Novotná, Ph. D.**

Oponent závěrečné práce: **doc. PhDr. Marie Fulková, Ph. D.**

Obor: **Učitelství pro střední školy, N VV–ZUŠ**

Akademický rok: **2020/2021**

Obsah a cíl práce

Diplomová práce Daniely Schreiberové nese název ROZUMÍME SI? VLIV KULTURNÍ IDENTITY DÍTĚTE NA JEHO VIZUÁLNÍ VYJADŘOVÁNÍ. Zabývá se otázkami výtvarné edukace žáků a studentů s odlišným mateřským jazykem. Svým zaměřením práce navazuje na mezinárodní katedrový projekt AMASS, Horizon 2020, který se zabývá otázkami kulturní marginalizace a tím, jak může umění rozvíjet sociální soudržnost. Téma, kterému se autorka věnuje, považuji za velice aktuální. Žáci, jejichž rodným jazykem není čeština přicházející z odlišného kulturního prostředí, představují v českém vzdělávání specifickou skupinu. Jejich podpora zřizovateli škol se většinou omezuje na jazykovou přípravu. Systematické začlenění do společnosti a komunity školy bývá mnohdy selektivní. Tato specifická skupina žáků jistě zaslouží více systematické pozornosti ze strany školy i společnosti.

Struktura práce

Text Daniely Schreiberové je promyšleně strukturovaný. Jednotlivé části práce jsou obsahově provázané. Teoretická část zaměřená na roli kultury, kulturní komunikaci a inkluzi ve výtvarné edukaci poskytuje v kontextu sémiotického přístupu pevný základ pro navazující výzkumnou i autorskou část práce.

Výzkumná část - kazuistika je precizně zpracovaná metodou Zakotvené teorie. Sleduje čtyři žáky a žákyně primární školy s odlišným mateřským jazykem v situacích výtvarné edukace. Sonda je srozumitelně popsána a přináší cenné závěry. Daniela Schreiberová ilustruje na konkrétních situacích, že příčinami neporozumění výtvarným úkolům, nezájmu o ně a nesoustředěnosti žáků-cizinců bývají jazyková náročnost zadání, typ úkolu a další rušivé vlivy. Za známku inkluzivní výtvarné edukace, která podporuje sociální soudržnost považuje autorka takové úkoly, které žáci považují za smysluplné, v nichž je artefakt skutečně sdělením, osobní výpovědí žáků. Autorka odpovídá na výzkumné otázky také prostřednictvím promyšleného

realizovaného výtvarného projektu. Bezprostřední smyslové vnímání rozpoznává jako příležitost pro neverbální sdílení interkulturní zkušenosti i jako příležitost ke svobodnému tvůrčímu vyjádření žáků. Rozpracovává koncept zanechávání stopy, vidí v něm možnost „vnímat svoje možnosti v interakci s okolím“ (s. 59). Za inspirativní považují vydefinované principy, které mohou vést k rozvoji tolerance a respektu: participaci a experimentální komunikaci skrze tvorbu. Autorka je přesvědčená, že jejich prostřednictvím lze rozvíjet aktivní vizuální komunikaci při omezení komunikace verbální. Autorka tyto principy formulovala na základě propojení výsledků pedagogického výzkumu a zkušeností z autorské tvorby. Následně je ověřila pomocí reflektované realizace výtvarného projektu v ZUŠ.

Autorská část

Autorská část představuje de facto rozvedení didaktické části práce, realizované v podmínkách ZUŠ. Daniela Schreiberová zdůrazňuje principy tvůrčí participace zaměřené na tvůrčí proces, meze sebevyjádření ve společné tvorbě, otázky svobody komunikace, jinakosti a respektu. V didaktické části pracuje s odkazy na Art brut, tvorbu skupiny CoBrA, inspiruje se pedagogickými postupy projektu Jamming. Autorsky se vztahuje k happeningu Jiřího Kovandy Líbání přes sklo, realizovaném v londýnské Tate Modern. Sklo ukazuje jako metaforu spojení, a zároveň i omezení lidské komunikace, upozorňujíc na jeho materiální vlastnosti. Sklo (i použité plexisklo) mají dvě strany: rub a líc. Každá z autorek k němu přistupuje ze své strany, ze svého úhlu pohledu. Výsledná, společná kresba se divákovi (i autorkám) ukazuje v oboustranném propojení.

Vzhledem ke komplexitě zpracování považují práci za cenný přínos pro oborové poznání. Je cenným příspěvkem profesního vzdělávání učitelů výtvarné výchovy tím, že zaměřuje pozornost na specifitu skupiny žáků s odlišným mateřským jazykem ve výtvarné edukaci.

Správnost citace a odkazů na literaturu, grafické, formální a jazykové zpracování

Text je formálně v pořádku, plynulý a gramaticky správný. Grafické zpracování je přehledné, střízlivé a kultivované. Seznam literatury je velmi rozsáhlý, formálně správný.

Doporučuji k obhajobě

V Praze 3. 5. 2021

Mgr. Magdalena Novotná, PhD.